

Проблемът, разбира се, не е чисто български. За "скрита бедност" се говори дори и в най-развитите страни. Количествените и качествените характеристики на този феномен там обаче са твърде различни. Райнер Гайслер (1992) посочва, че скритата бедност обхваща около 1.3% от населението на Германия, при това става въпрос за лица и семейства, които живеят под "социокултурния екзистенц-минимум", без да получават социална помощ. Причините за това са разнородни. Много от тези хора не ползват правата си на държавно подпомагане отчасти поради непознаване на правата и компетентните служби, но също поради гордост и срам или пък опасения, че ще бъдат "белязани като молещи за подаяние". Други пък (особено възрастни хора) целят да предотвратят привличането на деца или роднини за финансова издръжка, преди това да стори държавата - нещо, което се предвижда в Закона за социално подпомагане на Федералната република.

В "случая България" нещата са твърде различни. Тук по-скоро става въпрос за политически нисък критерий, предопределящ неидентификацията на един голям контингент от населението като бедно. Принципно "скритата бедност" дори е осъзната и параметрите ѝ са известни, но така или иначе тя не е обект на социалната защита. Има обаче и такива случаи (и те не са рядкост - показва го и последното изследване на Световната банка), когато не се реализират права поради следните причини:

- маргинализиране на големи групи от населението, появата на все повече клошари, скитници и просяци без съответната адресна регистрация;
- трудна достъпност и отдалеченост на населеното място от общинската служба за социално подпомагане, както и липсата на средства за транспорт до нея;
- отдръпване от обществото, отчужденост и отчаяние, завършващо нерядко със самоубийство, едва след което лицето бива идентифицирано като бедно.

Всъщност нещата на практика са твърде по-сложни, често в основата им стои също срам и лично достойнство, но така или иначе това са все случаи на необхванати в мрежата за социална защита хора. На обратния полюс не са изолирани у нас и случаите на "идентифицирани като бедни", но реално прикриващи своите доходи лица. За това спомага широкият обхват на "сенчестата икономика", както и липсата на надеждна система за противодействие на скритите доходи и изваждането им на светло.

Към това трябва да бъдат насочени и инструментите на една по-ефективна социална политика. Очевидно системата на социално подпомагане трябва да излезе от положението си на пасивен регистратор и депо за разпределение на държавни подаяния при един безсмислен и изпразнен от социално съдържание критерий, какъвто е сега "гарантираният минимален доход".